

Nyhedsbrev

Frivilliggruppen ved Museum Silkeborg Hovedgården

Nyhedsbrev nr 29

(Nyhedsbrevet er til e-læsning,- dårlig billedkvalitet ved print)

Maj 2017

NB ! Bemærk annoncen side 16 vedr udflugt. Tilmeldingsfrist 16. maj

Koordinator møde den 21. februar 2017

Koordinator møde tirsdag den 21. februar 2017 på Hovedgården.

Til stede: Ole Nielsen, Verner Rønnow, Karen Buhl, Ingelise Nielsen, Lissa Skov Hansen, Jørn Froberg, Grete Juhler, Holger Rudbeck, Erik Vinther Andersen. Afbud: Ole Skjærbæk.

Referent: Grete Juhler

Nyt fra museet/Ole Nielsen

Museet er meget optaget af forberedelserne til årets store udstilling FACE, som er fra 6. maj - 22. oktober. Det går godt med forberedelserne. Museet låner genstande fra bl. a. Glyptoteket, Nationalmuseet og Kongehuset. Prins Joachim, som har udlånt to malerier til udstillingen, åbner udstillingen.

Det betyder, at der skal udarbejdes en minutiøs plan for åbningsforløbet.

Ole Nielsen vil meget gerne have frivilliggruppens hjælp. Både før og under åbningen og følgende i udstillingsperioden.

På åbningsdagen ønskes hjælp til bl.a.:

Køkkenet – servering

Crowdcontrol

Butikken

Pladsmænd

Presseguidning

Guidning af andre gæster

Ole Nielsen sender en plan til Grete Juhler over opgaver, han gerne vil have frivilliggruppens hjælp til. Koordinatorerne glæder sig til opgaven.

Det vil være vigtigt, at der vil være miniguider til stede en meget stor del af udstillingens åbningstider.

Der vil være intro i udstillingen for miniguiderne – (forårets frivilligmøde) tirsdag d. 4. maj kl. 15.30 – 17.30. Program: kaffe og rundvisning i udstillingen. Lissa Skov Hansen og Grete Juhler sender invitation ud.

Ole Nielsen vil gerne have, at nogle af frivilliggruppen bliver oplært i at være guider på udstillingen.

Undervejs i udstillingen vil Ole Nielsen holde foredrag vedr. FACE.

10. maj afholder museet en konference for fagfolk for at blive klogere på det menneskelige ansigt.

Kulturstyrelsens publikumsundersøgelser er nu blevet digitaliseret, og miniguiderne bedes opfordre vores gæster til at udfylde spørgeskemaerne.

Opdateringen af Tollundmands- og jernalderudstillingen er nu opdateret.

Der arbejdes stadigvæk med magasinet i Thorning. Et rum er færdigt. Museet regner med at alt er flyttet, når året er omme⁹

Koordinatorerne fortæller om de enkelte grupper arbejder siden sidst.

Kaffeselskaberne/Ingelise Nielsen

Fra sommeren 2016 overgik kaffeselskaberne til Formidlingsgruppen. Vi lavede 4 søndagsselskaber i aug/sept og 1 selskab bestilt til fødselsdag. Selskaberne er meget velegnede til et gæstebud, hvor man betaler for min. 8 personer. Så får man et selskab for sig selv. Disse selskaber blev beskrevet i efterårets nyhedsbrev.

Siden da har vi afholdt et selskab for de flittige kaffemadammer i oktober. Vi var 12, og hvis alle havde kunne ville vi være 16.

Vi prøvesmagte nye "gamle" kager og lærte hinanden at kende. Vi havde inviteret Susanne og Jannie med til selskabet, fordi det er en fornøjelse at arbejde sammen med dem. De lader os arbejde selvstændigt, og så er de der for os, hvis vi har behov for hjælp. Tak for det! Det var et meget hyggeligt møde.

I november holdt vi julemøde i museumscafeen, for da var det for koldt at være i Arbejderboligen. Vi aftalte, hvad vi havde kræfter til i 2017, samt at vi skulle julepynte lidt i Arbejderboligen. Ove Østergaard læste op af Peters Jul og igen prøvesmagte vi nye "gamle" kager. Også en hyggelig arbejdsdag.

I første del af 2017 har vi igen 4 søndage med planlagte kaffeselskaber samt ressourser til at tage bestilte selskaber ind fra folk/foreninger, der vil have selskabet for sig selv. Pt er der 2 interesserede, heraf én demenscafe. (Lettere demente med pårørende) I forårets løb tilpasser/udvikler vi kon-

ceptet, så det passer til denne målgruppe. Mere om det på næste møde.

De fastsatte kaffeselskaber er: søndagene 23/4, 21/5, 25/6, 16/7 – se forårets forårsprogram.

Stuen i arbejderboligen Foto Jørn Froberg

Distributionsgruppen/Ole Skjærbæk

Her er en kort melding fra distributionsgruppen:

Gruppen har i januar pakket og uddelt forårsprogrammet og kontingentopkrævning for 2017.

På fredag pakkes årsskriftet fra museet og uddeles til de medlemmer, der ikke selv har hentet årsskriftet ved mødet på museet den 20. februar.

Gruppen har fået et par nye medlemmer i årets løb.

Fotogruppen/Erik Vinther Andersen

Gruppen arbejder som sædvanligt. Fotograferingen af genstande og malerier genoptages, når de er på plads i magasinet.

ITgruppen/Verner Rønnow

Forårsprogrammet er lagt ind på hjemmesiden. Verner har lavet lidt for Keld Dalsgaard. Nyhedsbrevet bliver offentligt tilgængeligt, og der arbejdes på, at alle Nyhedsbreve bliver lagt ind. Jørn Froberg hjælper til.

Jul til julgruppen/Lissa Skov Hansen

Lissa Skov Hansen havde pyntet juletræer i Hovedbygningen.

Praktiske gruppe/Holger Rudbech

Der har ikke været de store aktiviteter siden sidst. Gruppen har hjulpet med at udarbejde tegninger til jernalderborde
Venter på "to-do" liste fra Museet.

Formidlingsgruppen/Ingelise Nielsen

Ud over kaffeselskaberne har vi 2 historiske ture i foråret

Søndag den 30. april kl. 14.00. Byhistorie i Skægkær fra 1594 til 1950.

Mødested P pladsen Skægkær Skole.

Søndag den 11. juni kl. 14.00

Funders byudvikling fra bondestenalder til motorvej.

Mødested samkørselspladsen ved motorvejsudfletningen

Som sædvanlig er vi begyndt på en grovplanlægning af frivilligudflugten for alle museer.

Datoen er torsdag den 28. september 2017, så sæt X i kalenderen.

Vi vil gerne markere Århus Kulturbymuseum 2017, så det skal vi til at undersøge. Indtil videre arbejder vi med Den Gamle By i Århus, fordi der åbner en ny afdeling med byhistorie. Mere om udflugten på næste møde.

Infogrupperne /Jørn Froberg

Nyhedsbrev nr. 28 er udkommet. Næste Nyhedsbrev udkommer april. Evt. med interviews med kustoderne. Vi talte om, at

Nyhedsbrevet måske ikke behøvede at være så omfangsrigt.

Detektorgruppen/Jørn Froberg

Erik Olsen har været ude med sin detektor ved Balleudgravningen. Der er ikke blevet fundet noget nævneværdigt.

Gartnergruppen/Karen Buhl

Der mangler mere arbejdskraft i gruppen. Måske skal vi sende en mail rundt i frivilliggruppen/medlemsforeningen for at høre om nogle kunne være interesseret.

Kommunen er kommet meget mere på banen.

Foto. Jørn Froberg

Ideer til Kommende frivilligmøder

Forslag om at holde en frivilligaften på Blicheregnens museum og på Papirfabrikken. Erik Vinther Andersen henviste endvidere til sidste referat fra møde i Museumsforeningen.

Eventuelt

Fastsættelse af flere kommende mødedatoer

Torsdag den 4. maj kl. 14.00 – 15.30 cafeen på Hovedgården

22. august kl. 16.00 – 18.00 cafeen på Hovedgården

Koordinator møde torsdag den 4. maj 2017

Koordinator møde torsdag den 4. maj 2017 på Hovedgården.

Til stede: Ole Nielsen, Verner Rønnow, Karen Buhl, Ingelise Nielsen, Grete Juhler, Jørn Froberg, Holger Rudbech, Erik Vinther. Afbud: Ole Skjærbæk

Referent: Thomas Joschika

Nyt fra museet/Ole Nielsen

Ole fortalte, at udstillingen "FACE" blev færdig til tiden, undtaget kassen til at føle på ansigter. Derefter gennemgik Ole masterplanen for åbningen af udstillingen med besøg af HKH Joacim.

Nu hvor udstillingen er færdig, bruges kræfterne på at skaffe midler til museumsudvidelsen ved at søge forskellige fonde. Det nye magasin i Thorning er næsten færdigt, der mangler kun gulv og loft i et af rummene.

De frigjorte rum på museum Silkeborg bliver nu og i fremtiden brugt til udstilling. Det er planen, at arkæologienstande flyttes som det næste til magasinet i Thorning.

Koordinatorerne fortæller om de enkelte gruppers arbejde siden sidst.

Formidlingsgruppen/Ingelise Nielsen

Ingelise fortalte, at det første kaffeselskab er afholdt i år, Der er udsolgt i maj og juni, men endnu enkelte ledige pladser i juli. Der laves eventuelt en venteliste til senere selskaber.

For at undgå at gæsternes overtøj bliver lagt på sengen, som man ellers gjorde i gamle dage, forsøges det at finde en knagerække, som passer i stilen og tiden.

Arbejderbolig. Sovekammer . Foto: Jørn Froberg

Arbejdermuseet bliver ikke opvarmet om vinteren, og for at gøre det mere behageligt for gæsterne i den kolde årstid, påtænkes det at bruge en el-varmer.

Der kom 25 personer til den historiske vandretur til Skægkær den 30. april. Det må anses for at være tilfredsstillende i lyset af, at turen henvender sig til folk med en vis grad af lokalkendskab.

Næste historiske tur går til Funder den 11. juni. Efterårets historiske ture er endnu ikke planlagt.

Efterårets frivilligudflugt går til Den gamle By i Århus, og er planlagt til torsdag den 28. september 2017.

IT gruppen / Verner Rønnow

Intet nyt siden sidste møde.

Det er en udfordring til at få alle frivilliggruppens nyhedsbreve lagt ind på hjemmesiden. Verner arbejder videre på at få løst problemerne med at links til nyhedsbrevene ikke vil åbnes.

Jul-til-Jul gruppen / Lissa

Lissa havde meldt afbud.

Infogruppen / Jørn Froberg

Jørn går i gang med at lave nyhedsbrevet efter åbningen af udstillingen "FACE"

Gartner gruppen / Karen Buhl.

Gartnergruppen fungerer godt, -de frivillige kommer og går som de har lyst-, og resultatet er rimeligt godt. Man er godt tilfreds med, at kommunen har taget en lidt større del af arbejdet. Karen bad Jørn om at annoncere efter flere "gartnere" i det næste nyhedsbrev.

Miniguide gruppen / Grete Juhler

Vagtplanen for skolernes sommerferie er godt i gang. De fleste datoer i ugerne 26 til 32 er besatte, men der er dog nogle huller, som skal dækkes. Thomas arbejder sammen med Jannie på dette.

Praktisk gruppe / Holger Rudbæk

Den praktiske gruppe gjorde igen en stor indsats. Carl-Ejnar og Niels Henrik ordnede havestolene, som nu ser bedre ud end nogensinde. Karen og Kätthe syede mange meter gardiner til "FACE" udstillingen, og Holger tømrede mange af udstillingens sokler.

Detektor gruppen / Jørn Froberg

Ingen aktiviteter i den "kolde årstid"

Foto Gruppen / Erik Vinther Andersen.

Eriks affotografering af malerier har været stillet i bero. Freddy har fotograferet ved en del museumsarrangementer.

Distributions-gruppen / Ole Skjærbæk

Gruppen har siden sidste koordinatormøde distribueret info-foldere om vore tre museer til typiske "turiststeder"(campingpladser,ho-

teller, museer og øvrige turistattraktioner i Silkeborg og omegn).

Det er gruppens erfaring, at de alle steder bliver glade for folderne og gerne vil lægge den frem. Der distribueres til turistattraktioner i Silkeborg kommune samt enkelte attraktioner uden for dette område.

Et enkelt sted efterlyste indehaveren en plakat (f.eks. A3 format med billede af Tollundmanden) fra museet til at hænge op som blikfang. Et ønske, det kunne være en god ide at tage op. Museet kan sikkert selv trykke den, så den ikke bliver særlig dyr at fremstille.

Eventuelt

Erik Vinther Andersen orienterede om, at man i museumsforeningens bestyrelse havde talt om at genoptage museumsforeningens medlemsudflugter som for år tilbage. Derfor er arrangeret en udflugt for alle museumsforeningens medlemmer den 20. maj, kl 13 – 18. Turen går til Kong Haralds Jelling, Tamdrup kirke og Ravninge broen. Turen har været annonceret i Ekstraposten.

Jellingstenen, farvet Foto: Erik Vinther andersen

Nyvalgt bestyrelsesmedlem i museumsforeningen og leder af koordinator-/frivilliggruppen.

Thomas Joschika -

Museumsforeningen afholdt årsmøde den 23. marts, og her blev Thomas Joschika valgt som medlem af bestyrelsen. Da Grete Juhler havde valgt ikke at genopstille til bestyrelsen, valgte hun også at afdække som leder af koordinator-/frivilliggruppen, og dermed blev denne post ledig. Thomas blev opfordret til at overtage dette job, og påtog sig opgaven.

Thomas Joschika Foto: Jørn Froberg

Thomas stammer fra byen Götzis som ligger i den vestlige del af Østrig ikke langt fra Schweiz og Lichtenstein.

Thomas taler rigtig godt dansk, og har lært dette dels ved sprogskole med danskprøve, dels ved dansk som dagligsprog i hjemmet med sin danske hustru.

Oprindeligt blev Thomas uddannet inden for urindustrien, men har senere arbejdet

med bl.a. stalmøbler, i plastikindustrien, med IT og høreapparater.

Ud over at have boet i Østrig har giftemålet med en dansker og de forskellige job medført, at Thomas har boet i Schweiz, Danmark og USA. Han er Østrigsk statsborger og er bosat i Sdr Vissing.

Thomas mistede sin kone Susanne for ca. 2 år siden. Hende kender de fleste frivillige fra museumsbutikken, hvor hun havde job. For omkring et år siden meldte Thomas sig som frivillig på museet, og har været tilknyttet "praktisk gruppe" og "miniguiderne".

Ud over at have interesse for museet er Thomas glad for at gå ture, og er med i "Fodslaw". Som østriger er han "født med ski på", og er meget glad for skiløb, gerne "off-piste", og det foregår naturligvis i Østrig. En anden interesse er madlavning, som han har taget sig af, hvorimod Susanne tog sig af kagebagningen. Det er han også gået i gang med nu, og beviste det ved at medbringe østrigsk Apfelstrudel på sit første møde med koordinatorgruppen. Det var en stor succes, og som prikken over i'et sørgede Ole Nielsen for, at den lækre Apfelstrudel blev suppleret med is.

Opgaven som leder af koordinator-/frivilliggruppen er som nævnt hel ny for Thomas, og han vil nu sætte sig ind i, hvordan det fungerer, og han ser frem til samarbejdet med såvel de frivillige som museets ansatte.

Jørn Froberg

Historiske ture

Historisk Vandretur til Haarup

Referat og foto Hans Geer

Historisk vandretur Haarup lørdag den 8. oktober 2016 med Museumsinspektør Peter Mohr Christensen og 25 deltagere. Vi starter ved samkørsels pladsen og gik så op på en høj for at se og høre om området. Der har været bopladser fra bondestenalder til vikingetiden. Det er fra Nordskoven og til der, hvor vi har stået på billedet.

Vi kom så op på en høj af ler, hvor følgende billede er taget mod øst.

Næste billede viser, hvor der lå en bebyggelse og grave fra jernalderen.

Græsset skjuler, hvor der lå der en jernudvindingsovn fra vikingetiden. En af de få, der er fundet i Danmark. En model blev vist i udstillingen "Undervejs".

Her lå Haarup landsby med smedjen som har ligget fra vikingetiden. Beboelsen fra ca. år 1700. Bag ved Haarup er der fund af bopladser fra bondestenalderen og bronzealderen.

Der lå en smedie fra jernalderen bagved heget til haven.

Historisk Vandretur omkring Silkeborgs ældste Skoler, søndag 30. oktober 2016

Fra deltagere i tidligere arrangementer havde Formidlingsgruppen fået flere opfordringer til at lave en tur om Silkeborgs gamle skoler.

Sådan en byvandring skulle selvfølgelig starte på Skoletorvet.

Vi havde fået Keld Dalsgaard til at fortælle, dels fordi hans ture altid trækker flest deltagere, og dels fordi han bare ryster historien ud af ærmet (uden manuskript)

Derfor deltog en fra formidlingsgruppen for at lave referat og en for at tage gode fotos.

Fotos nåede frem, men referatet gik tabt, fordi der skete noget med afsenders computer, og referatet kunne ikke gendannes.

Så selv om Keld fortalte om flere skoler, bl.a. Borgerskolen, Th Langs Skoler og Winthers Seminarium, nøjes vi her med at referere om Th. Langs Skoler. Kathe Pedersen fra Formidlingsgruppen fortæller nedenfor solstråle-historien om Theodore Lang og hendes pionerarbejde.

Ingelise Nielsen

Th. Langs Skole, Silkeborg

Referat Kätthe Pedersen

Th. Langs Skoler eller Theodora Langs Skoler er navnet på et 125-årigt skoleimperium på Skoletorvet i Silkeborg.

I 1882 lå der en lille privatskole i Nygade 14. Den havde 16 piger som elever og havde til huse i en bygning, som ejedes af en af forældrene. Men skolen manglede en lærerinde. To foregående lærerinder var brudt sammen, fordi de ikke kunne styre eleverne. Et par borgerdøtre fra Silkeborg gjorde, hvad de kunne for at holde skolen oven vande, indtil man fandt en ny skolebestyrerinde.

Den nye lærerinde kom fra København den 23. november 1882, lille af vækst, ydmyg og stærk i sin kristne tro. Det

sidste har nok hjulpet hende, da hun så skolestuen med et ramponeret bord og 16 vidt forskellige stole, som tilhørte eleverne. Hun hed Theodora Lang, var 27 år gammel og nyuddannet fra Zahles Seminarium.

Theodora Lang havde succes fra starten, selv om de praktiske og økonomiske forhold mildt sagt var beskedne. Allerede året efter var elevtallet fordoblet. Nu indledtes et samarbejde med kommunen, idet skolen bevilgedes et årligt tilskud på 200 kr. Til gengæld oprettedes 3 fripladser, som kommunalbestyrelsen kunne besætte med "Pigebørn af fattige Forældre".

Børnetallet fortsatte med at vokse, og i 1885 vovede Th. Lang springet og be-

gyndte at bygge sin egen skole. Hun fik overladt den sidste af de pionergrunde, som Christian 8. havde skænket den nye by. Grunden udgjorde en trekant mellem Skoletorvet og jernbanestationen. Det forlød, at borgerne omkring Vester-gade var stærkt interesseret i at få et byggeri netop der. For så kunne Markedsgade ikke forlænges mod vest!

Foto: Freddy Lillebo

Th. Lang erhvervede sig en af byens sidste nybyggergrunde, som var oprettet ved kongeligt dekret ved handelspladsen Silkeborgs oprettelse. De ældste af skolens bygninger er tegnet af arkitekten Anton Rosen og opført 1886.

I de kommende år gik udviklingen særdeles hurtigt.

I 1900 nåede Theodora Lang så det, som nok må siges at være hendes drømmes mål: oprettelsen af et rigtigt seminarium for kvinder. Den utrolige dynamik, som drev det nye skolekompleks frem, kom fra Theodora Lang. Hendes dybt kristne livssyn var basis for hendes menneskelige og pædagogiske udvikling. "Alt står i Guds faderhånd" var hendes yndlings-salme og motto. Det var i tidens ånd, at hun kæmpede for kvindens ligeberettigelse. Kvindens rolle skulle være andet og mere end den underdanige. En pige

skulle have et selvstændigt liv og ikke indskrænke sig til at være tjenerinde. Målet var ligeværd. Midlet hertil var opdragelse og uddannelse.

Da Th. Langs Skoler var på sit største, indeholdt skoleimperiet børneskole, gymnasieskole, lærerseminarium, HF-kursus, drenge- og pigekostskole. I begyndelsen tillige et forskoleseminarium. Alt sammen centreret omkring Skoletorvet og Hostrupsgade i Silkeborg.

I 1977 udflyttedes Th. Langs Gymnasium og blev til Silkeborg Amtsgymnasium, kort efter indstilledes driften af den sidste kostskole, – pigekostskolen, og i 1986 blev Th. Langs Seminarium nedlagt. Tilbage er børneskolen samt Th. Langs HF & VUC. Disse to institutioner gik på institutionens 125 års fødselsdag i 2007 i optog gennem Silkeborg midtby medbringende stole – til minde om oprettelsen af en lille, fattig skole.

Vil du vide mere? www.silkeborgshistorie.dk

Foto: Freddy Lillebo

Historisk vandretur til Skægkær

Referat Ingelise Nielsen

Søndag den 30. april havde Formidlingsgruppen en historisk vandretur til Skægkær, nord for Silkeborg. Vi arrangerer turene, for at alle kan lære noget om de forskellige områder i hele Silkeborg Kommune. Det, at vi laver turene lokalt, og skriver om dem, sætter fokus på områderne. Der plejer at komme nogle Silkeborgensere, der gerne vil lære om områderne, men de fleste er lokale, der gerne vil høre om deres egen historie. Således også denne gang, hvor vi var 25, de fleste lokale.

Foto: Freddy Lillebo

Først fortalte jeg generelt om Skægkær. Første gang, vi hører om SKIERKIER, er i 1594: det er et fladt område omkranset af skov. Der er tørvemoser med gode tørv. Gode grønne engdrag ved Skægkær Bæk har været bortfæstet til Balle-bønder og skal nu gå tilbage til Silkeborg Slot.

Herregården Vester Kejlstrup (der lå der, hvor senere Neckelmann lå) havde store engarealer i Skægkær. Der blev kørt mange læs godt hø til herregården. Derefter hører vi først om Skægkær i

1838, hvor gården Hvamborg blev bygget og lå alene der til 1877, hvor der blev bygget en mindre landejendom. I 1888 kom endnu en mindre landejendom med savværk til, og i 1904 byggedes en mindre landejendom med gartneri.

Vejen mellem de 2 kirkebyer Sejling og Sinding går tværs gennem Skægkær, og da landevejen mellem Silkeborg og Viborg var anlagt i 1858, dannedes krydset i Skægkær, og bebyggelsesgrundlag opstod, men folketællinger viser en meget langsom udvikling. Først i 1924, hvor Silkeborg, Kjellerup, Rødkjærsbro-banen stod klar, kom der gang i handels- og næringslivet i Skægkær.

I banens tid skete et par ulykker, ellers blomstrede Skægkær op omkring banen og landevejen. Ved banen fik byen et postkontor.

Skægkær Cementvarefabrik var et eventyr af udvikling fra 1925 til 1982. Startet af Carl Wurtz (1894-1967) overtaget af sønnen Johan Wurtz i 1967 og af sønnesønnen Jørn Wurtz i 1972.

Carl Wurtz eksperimenterede og udviklede nye metoder og maskiner. Der produceredes bl.a. gravsten, rør, tagsten, sandstensfigurer af enhver slags, ja selv en døbefont (Ans Kirke). Carls maskiner, sand fra Tandskov og 11 fastansatte stabile medarbejdere udgjorde den succesfulde virksomhed.

Carl havde flere betroede poster og han var aktiv modstandsmand under 2. ver-

denskrig. Det var hans store sorg, at sønnen kørte for den tyske værnemagt under krigen.

I fabrikkens historie skete kun 1 alvorlig ulykke. I 1950 mistede Martin Kaa livet ved en arbejdsulykke.

Pga byggekrise/stor konkurrence lukker Jørn Wurtz fabriken i 1982.

Vagn Lihn Kristensen har haft lokalhistorie som sin store hobby i mange år. Han har undersøgt alle arkiver, besøgt familier og fået historier og fotos fra flere generationer både i Skægkær, Balle, Hvinningdal og Østerbording. Han har skrevet bøger og mange beretninger, bl.a. til Lokalhistorisk Arkiv i Silkeborg. Den store viden delte Vagn ud af til deltagerne, da de gik fra Skolen til hovedkrydset ved landevejen. Vagn kunne en historie om alle husene, familierne og forretninger og håndværk.

Foto: Freddy Lilleb

Udstillingen Face.

Udstillingen Face blev åbnet den 6. maj ved at prins Joachim tog en selfie af sig

I 1964 blev Skægkær Skole bygget som en centralskole for mange omliggende områder. Lærer Nels Vad fortalte oplagt om skolens tilblivelse, som hans mor deltog i.

Foto: Freddy Lillebo

I dag er der 350 elever, men i sin storhedstid, hvor der ikke var skoler i alle de omkringliggende byer, var der 950 elever. En meget stor skole efter datidens normer og i særdeleshed efter Skægkærs størrelse. Eleverne kom med busser, og der var et leben.

Nels Vad fortalte også om det højt anerkendte Skægkær Skoleorkester, og om Idrætsforeningen, hallen og klubhuset.

selv med Ole Nielsens mobiltelefon, hvorefter den blev sendt, så billedet ind-

går blandt de øvrige selfies, der vises på skift på udstillingens elektroniske billedvæg.

Foto: Jørn Froberg

Når man ser udstillingens mange billeder og skulpturer med ansigter, bliver man bevidstgjort om, hvor meget vore medmenneskers ansigter betyder i de menneskelige relationer. I det daglige foretages ubevidst og pr refleks en afkodning af ansigtet, når man møder andre såvel kendte som ukendte. Tænk eksempelvis på hver gang man i døgnets løb møder ægtefælle / børn / venner / arbejdskammerater. Man kaster et lynhurtigt blik på ansigtet for at afkode stemningen og relationen: hvordan er humøret, er vi venner eller på kant, vores indbyrdes status osv, vi kender det alle. Ved det første møde mellem to personer er ansigtet måske det allervæsentligste for det førstehåndindtryk, man får, og som det tager tid at få ændret efterfølgende.

For en gangs skyld er det en udstilling, hvor man ikke behøver at have indhentet forudgående viden for at kunne få det fulde udbytte,- her kan vi alle være med på lige fod.

kommende måneder blive lagt mange frivillige timer i vagt og guidning. Udstillingen begyndte med en meget succesfuld åbning, og den fortjener også at blive en publikumssucces.

En royal udstillingsåbning kræver en minutøs detailplanlægning, intet overlades til tilfældighederne. Som et spontant indslag, som ikke var planlagt, bad prins Joachim om at komme ind og se Tollundmanden, - et bevis på sand interesse for sagen.

Jørn Froberg

Lørdag d. 6. maj			
09.00	Alle møder ind og modtager briefing i caféen	ON	Alle.
10.00 – 10.30	Musikken kommer og stiller op	ON laver aftalen	Mads Mathias og de andre musikere.
10.15	Frontpersonale og hjælpere i receptionen er på plads. Klar til at tjekke gæsteliste i takt med at folk ankommer, er på plads.	SW	Susanne og Erny + Grete og Birthe
10.30	Inviterede gæster er bedt om at ankomme mellem kl. 10.30 og kl. 11.00. De skal være på plads senest 11.10	ON	Frontpersonalet, Birthe og Grete leder over i caféen og Arne og Thomas hjælper dem på plads i caféen.
10.45 – 11.15	Der spilles stille musik for gæsterne, der finder deres pladser	Mads Mathias	Mads Matthias med trio
11.10	Alle inviterede gæster (ca. 100) er på plads i caféen. Dørene lukkes.	ON	frontpersonalet – Erny og Susanne
11.15	ON byder kort velkommen og giver praktiske oplysninger om arrangementet	ON	ON
11.30	HKH Prins Joachim m. følge ankommer og modtages af Borgmester, Museets formand og direktør.	ON	ON, borgmesteren og Martin Jakobsen.
11.40	HKH. Prins Joachim og hans følge hjælpes på plads.	ON	ON, borgmesteren og Martin Jakobsen
11.45	Musikalsk indslag	Mads Mathias	Mads Matthias med trio
11.50	Velkomst ved borgmesteren, der byder velkommen til Silkeborg.	Borgmesteren	Borgmesteren
11.55	Musikalsk indslag	Mads Mathias	Mads Matthias med trio
12.00	Velkomst og indledning, tak til sponsorer v. Direktør Ole Nielsen	ON	ON
12.05	Musikalsk indslag	Mads Mathias	Mads Matthias med trio
12.10	Åbningstale ved HKH. Prins Joachim.	ON	LIGA/ON
12.15 – 12.40	HKH og følge går i udstillingen, ledsaget af ON, der viser rundt. Borgmester og frue, samt formand og frue går med. Alle andre holdes tilbage et kvarter – 20 min.	ON	ON og borgmester og formand med Følge. Grete og Birthe holder folk tilbage, så de ikke går med
12.15 – 13.00	Musik	Mads Mathias	Orkester
12.15	Stolene i de sydlige side af caféen samles sammen og køres ud i gården. Der serveres cremant og mad til de inviterede gæster.	Thomas Joschika	Thomas og Arne
12.30	De øvrige gæster får lov at gå i udstillingen. Grete og Birthe vil sørge for, at ingen overhaler prinsen med følge.	Grete og Birthe	Grete og Birthe
12.40 – 13.10	Almindelig og fri snak. HKH og følge får også tilbudt lidt at drikke og spise.	SW	Pernille og Minea sørger for, at der bliver bragt mad og vin/cremant til Prinsen og følget i den bagerste sal med dødsmaskerne.
13.15 CA.	HKH og følge forlader museet	ON	ON, Borgmester
13.15+	Pressen kan interviewe gæster og direktør når Prinsen er kørt.	Erik og Jørn	Erik og Jørn
13.45	Der sættes friske forsyninger af drikkevarer, chips mv. frem til dem, der kommer kl. 14.00. Eftermiddagen igennem, frem til kl. 16.00 holdes der øje med om der er vådt og tørt ☺	SW	Cafépersonale og frivillige
14.00	Udstillingen åbnes for publikum.	Erny og Susanne	Frontpersonalet.
14.10 ca.	On holder velkomst og takketal.	ON	
14.00 – 17.00	Alm åbent med servering af drikkevarer, chips mv.		
17.00	Arrangementet slut		
17.00 ff.	Caféen retableres med borde og stole	"cafédrengene"	Alle der er til stede hjælper
17.00 ff.	Røde løbere rulles ind og lægges i børnenes museum	"cafédrengene"	Alle der er til stede hjælper

Årets første kaffeselskab i Arbejderboligen

Søndag, den 23. april holdt formidlingsgruppen et forårskaffeselskab i lejligheden indrettet som arbejderhjem 1910 i Museets arbejderbolig fra 1770.

Som det ses på billederne, manglede der ikke noget i at tænke sig tilbage til bedste/oldeforældrenes hjem.

Foto: Jørn Froberg

Der blev serveret sukkerbrødskegler, æblekage med flødeskum og aristokrater, som er mandelsmåkager. (de er stærkt vanedannende). Frivillige har lavet kagerne hjemme hos sig selv, for selv om lejligheden har et pænt stort komfur, er der ikke plads i køkkenet til at bage der. Kaffeselskaberne holdes jo i en museumsudstilling, men det glemmer man til de hyggelige selskaber.

Historien om en tå

Af Ole Nielsen

Et usædvanligt telefonopkald Mandag d. 17. oktober 2016 modtog Museum Silkeborg en opringning som vakte mere end almindelig opmærksomhed. "Jeg har Tollundmandens ene storetå. Er Museum Silkeborg interesseret i at få den?"

En fra gruppen fortalte gæsterne om arbejderfamiliens levevilkår i 1910 og om arbejderboligens og Silkeborgs historie. Gæsterne bidrog til den gode stemning med deres egne erindringer.

Foto: Jørn Froberg

Der er et kaffeselskab igen søndag 21. maj (udsolgt) og søndag 25 juni (udsolgt) og søndag 16. juli.

Hvis der kommer flere tilmeldte afholder vi et ekstra kaffeselskab.

Hvis man vil give sine gæster en ekstra oplevelse eller fejre fødselsdag eller lign. kan man købe et helt selskab for min. 400 kr. (8personer).

Info og tilmelding til museets butik, telefon 86821499 eller

mail: forhal@museumsilkeborg.dk

Ingelise Nielsen

Om vi var! Vi vidste at dette var en stor nyhed, så vi ville nøje planlægge hvordan vi fik mest muligt ud af at bryde den. Derfor holdt vi kortene helt tæt til kroppen for at intet skulle slippe ud. Få dage senere ramte nyheden dog alli-

gevel hele Danmark, før vi havde fået set tåen. TV2 Lorry ringede til undertegnede fredag i efterårsferien og ville bringe nyheden, da det på et redaktionsmøde kom frem, at den manglende storetå var dukket op i Nivå. Nu var det jo ikke hvilken som helst tå, men netop Tollundmandens, og det var noget man gerne ville være de første til at bringe. Da nyheden alligevel var ude, gav jeg Midtjyllands Avis besked. De skulle i hvert fald ikke være de sidste til at bringe nyheden. Et par hektiske dage fulgte, hvor tåen fyldte godt i mediebilledet. Selv i Chicago var de interesserede i "the mummys missing toe". Men hvordan kunne det være, at tåen ikke var på sin ejermand, men i årevis havde været i familien Brorson Christensens besiddelse? Årsagen skal vi tilbage til 1950 for at forklare.

Skåret i stykker efter obduktionen

Tollundmanden blev fundet i Bjældskovdal d. 6. maj 1950. På P.V. Glob's foranledning blev liget og den tørv han lå i, transporteret til Nationalmuseet, hvor konservator Knud Thorvildsen udgravede ham. Silkeborg Museum ønskede, at Nationalmuseet konserverede liget, så det kunne udstilles på Silkeborg Museum, der netop var under opbygning på Silkeborg Hovedgård. Nationalmuseets overinspektør Therkel Mathiasen, mente dog, at det ville være for makabert at udstille et komplet, delvist opløst lig for offentligheden og påpegede også, at man ikke vidste, hvordan man rent

praktisk skulle konservere liget. Det blev derfor foreslået at prøve at konservere hovedet, som så siden kunne udstilles. Og sådan blev det. Efter endt obduktion på Bispebjerg Hospital, skar man Tollundmanden op i flere dele. Hovedet blev savet af og med stort held konserveret af Børge Brorson Christensen og Knud Thorvildsen, og kunne i juni 1952 vende hjem til Silkeborg, hvor det blev udstillet på museet, sammen med huen, hængningsrebet og bæltet. Hvad der skete med de øvrige dele, var der i første omgang ikke nogen der bekymrede sig om.

Foto 2013: Jørn Froberg

Tollundmanden samles igen, men hvor er højre tå?

I 1980'erne begyndte daværende museumsdirektør Christian Fischer dog at eftersøge de manglende dele af Tollundmanden. Lidt efter lidt lykkedes det at lokalisere de fleste af delene, bl.a. på Nationalmuseet og på Normalanatomisk

Institut. Kun de indre organer og storetåen fra højre fod, der tydeligt var savet af, dukkede aldrig op.

Ingen anede hvor tåen var, men rygter ville vide, at konservator B. Brorson Christensen havde gået rundt med den, og at han angiveligt var begravet med den i vestelommen, men egentlig viden om tåens skæbne, havde man ikke.

Ikke før telefonopkaldet d. 17. oktober 2016. Her kunne B. Brorson Christensens datter, Birte Brorson Christensen fortælle, at den i alle årene havde været i familiens besiddelse.

"Jeg kan huske at den var en del af min barndom"

Birte Brorson Christensen kunne fortælle, at hendes far havde haft den ene fod stående på skrivebordet i et glas med en blå væske. Han forskede i konserveringsmetoder, og han har formentlig efter endt konservering skåret tåen af, måske for at følge hvordan den holdt sig. Hun kunne også huske, at han havde gået rundt med både den og træstykker fra vikingeskibene fra Skuldelev i Slåbroklommen og ofte havde taget dem op og lagt dem på bordet når han spiste.

Efter faderens død, har tåen været i hans enkes bo og i forbindelse med oprydning efter hendes død, dukkede tåen så op igen.

Hun kunne også huske at hun engang havde haft tåen med i skole. De havde lært om Tollundmanden, og så havde hun sagt, at de havde hans storetå derhjemme. Det var der ikke nogen der

troede på, så hun måtte bevise sin påstand ved at tage den med i skole.

Hjem til Silkeborg

Mandag d. 31. oktober 2016 bragte Birte og hendes bror Nis så tåen til Silkeborg og overrakte museet den, så alle dele af Tollundmanden nu er samlet her. Faktisk er det nu kun de indre organer, vi ikke er i besiddelse af. Vi går ud fra at de nok er sendt til destruktion sammen med andet biologisk affald fra Bispebjerg Hospital i 1950.

Men hvem ved; tåen troede vi jo heller ikke nogensinde ville dukke op. Måske står hans organer i en glas med formalin et eller andet sted. Vi har lov at håbe.

På grund af den store interesse for tåen og historien om den, har vi valgt at vise den i udstillingen frem til begyndelsen af 2017.

Af Ole Nielsen d. 10.11. 2016

Foto: Jørn Froberg

Ønskes: Frivillige til museumshaven

Havde du hus og have, men bor nu i lejlighed, kan det være, du stadig har lyst til, at rode lidt i jorden. Så kunne du gå ned i museets have - klippe, luge, rive - se, hvad der trænger og kaste dig over det. Vi er efterhånden 3-4 ældre damer, der ikke kan klare så meget mere, så det ville være rart at få lidt friske kræfter i havegruppen. Vi arbejder individuelt og selvstændigt, så du kan gå og komme, som du har lyst og tid til.

Henvendelse:

Karen Buhl - karenbuhl44@yahoo.com. - eller til museet.

Udflugt for alle museumsforeningens medlemmer til kong Haralds Jelling med besøg i Tamdrup og Ravninge

Udflugten går fra Silkeborg mod Jelling i fælles bus. På vej mod Jelling lægger vi vejen omkring Tamdrup kirke med det berømte gyldenalter med reliefferne af Poppas jernbyrd og Haralds efterfølgende døb i en trætønde.

I Jelling skal vi først under vejledning rundt på Jelling-anlægget se Gorm og Haralds runestene samt markeringen af det omfattende palisadeværk, der omgav anlægget. Dernæst besøger vi kirken med Gorms grav. Vi afslutter med et besøg i Nationalmuseets nyindrettede oplevelsescenter på stedet, Kongernes Jelling. På tagterassen, kan man overskue højene, kirken og fæstningspalisaderne i sin helhed. Dernæst går turen til det nærliggende Ravninge, hvor vi skal op på de rekonstruerede fag og høre om kong Haralds broprojekter og

Foto: Erik Vinther Andersen

omfang og påvist at højene med matematisk præcision indgår i anlæggets samlede konstruktion. Ravningebroen var Harald Blåtands "motorvej" til Dannevirke-forsvarens volden.

Foto: Erik Vinther Andersen

Kong Frederik den 7. Arkæologen J. J. A Worsaae begyndte de første udgravninger i Jelling, men siden der er det fortsat med nye udgravninger og fund. De seneste undersøgelser har afsløret anlæggets imponerende

Ole Nielsen, Grete Juhler og Erik Vinther Andersen vil give introduktioner på lokaliteterne.

DATO OG TID Lørdag d. 20. maj 13.00-18.00 med afgang fra Hovedgården

TILMELDING til museet senest 16. maj

PRIS 100 kr. for Medlemmer af Museum
Silkeborgs museumsforeninger.

Ikke-medlemmer: 130 kr.

Betaling ved afgang

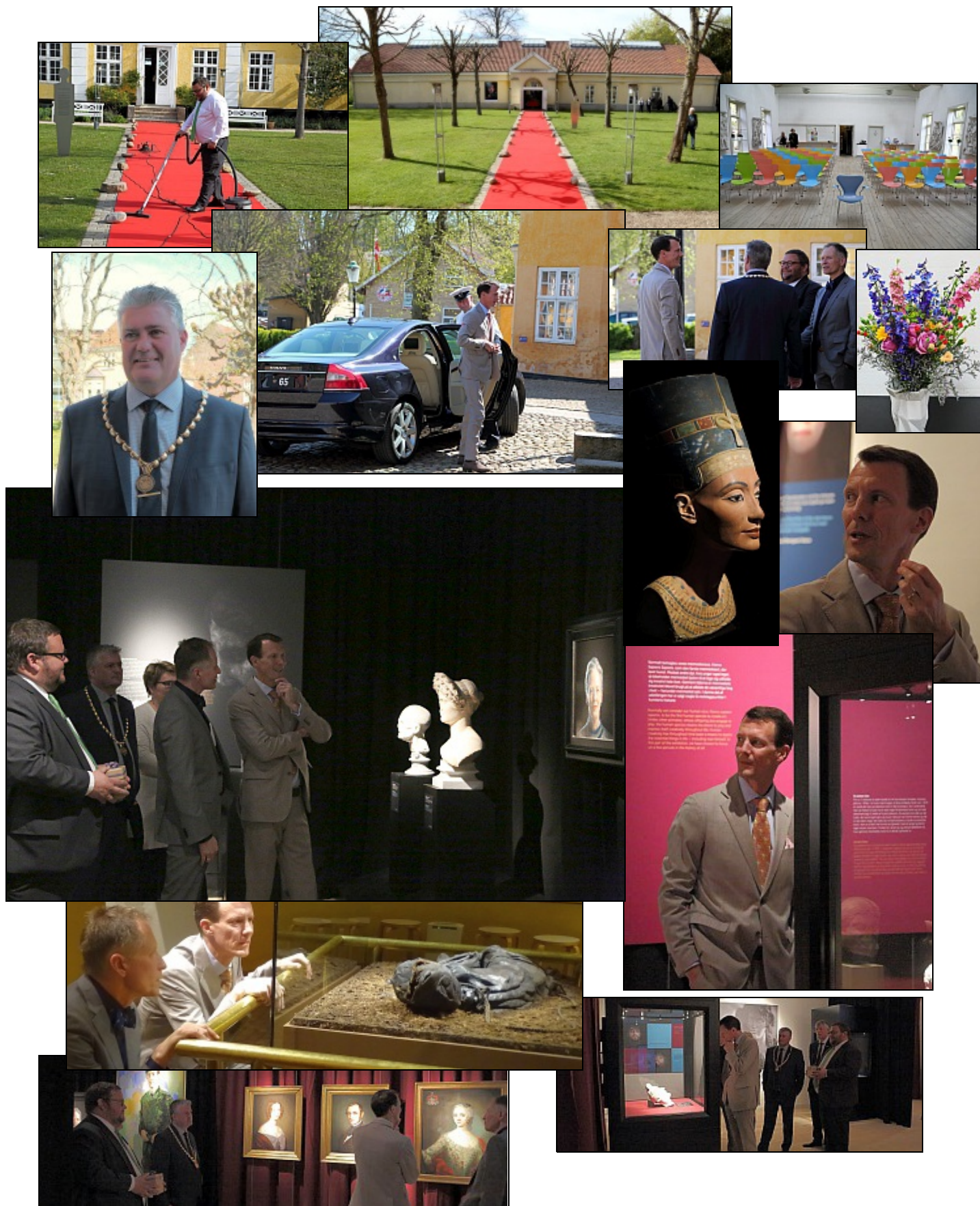

Fotogruppens 3 fotografer fik til opgave at sørge for fotomæssig dokumentation af udstillingsåbningen.

Freddy skulle følge prinsen rundt i udstillingen,

Erik og Jørn skulle ud over at tage billeder sørge for, at pressen ikke forfulgte prinsen rundt i udstillingen, men holdt sig på forudbestemte steder "presse-pools". Vi var naturligvis spændte på, hvor stort presseopbud, der ville være, og hvordan de ville agere, ville de måske ignorere de planlagte "pools". Dagen før åbningen fik vi så at vide, at der var tilmelding af journalister/fotografer fra Midtjyllands Avis, TV2øst og Billedbladet. Dog mødte kun én op: Bjarne Gregersen fra Midtjyllands Avis, - og han var ganske fredelig. På næste side er nogle af vore egne billeder.

Informationsgruppen står for Frivilliggruppens Nyhedsbreve. Redaktør/ansvar Jørn Froberg